

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาท
บัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

The Student Support System of Phraphutthabat Buabok Schools Co-Campus
Groups Under the Office of Udon Thani Secondary Educational Service Area

ธนะเศรษฐ์ เกษกุ

Thanaset Ketku

มหาวิทยาลัยราชธานี

Ratchathani University

E-mail: Thanaset1998@gmail.com

Received: 22 March 2024; Revised: 11 April 2024; Accepted: 29 August 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ประชากรหน่วยที่ศึกษา คือ โรงเรียน 7 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร 7 คน และครู 142 คน รวมเป็น 149 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีค่าความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่น 0.92 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูผู้สอนควรออกเยี่ยมบ้าน และบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ การคัดกรองนักเรียน ครูควรคัดกรองนักเรียนและจัดกลุ่มนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหที่สอดคล้องกับปัญหาของนักเรียน การส่งต่อนักเรียน สถานศึกษาส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ และได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก

Abstract

The purposes of this research were to study the operating conditions and development guidelines for the student support system at Phraphutthabat Buabok Schools Co- Campus Groups under the Udon Thani Secondary Educational Service Area Office. The population of this study consisted of seven schools. The participants were 7 administrators and 142 teachers, for a total of 149 people. The research tools were questionnaires and interviews, which have a validity value between 0.67-1.00, and reliability value of 0.92. Data analysis is a content-based analysis using statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

1. The research results found that first, the operating conditions of the student support and assistance system at Phraphutthabat Buabok Schools Co- Campus Groups under the Udon Thani Secondary Educational Service Area Office were overall high in each aspect.

2. In terms of the development guidelines for the operation of the student support and assistance system, in terms of knowing students individually, teachers should visit their homes and record student information systematically. In terms of screening students, students should be organized into groups. In terms of promotion and development, teachers should organize activities that promote and develop students in accordance with their needs. In terms of prevention and correction, schools should prepare preventive and corrective action plans that are consistent with student problems. In terms of forwarding information, the school should refer the case to an expert, and the students received accurate and prompt assistances.

Keywords: Development guidelines, Student support system, Phraphutthabat Buabok Schools Co- Campus Groups

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ การมีโอกาที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี และการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป สังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เด็กและเยาวชนไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 6 มีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อให้คนไทยมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ตลอดจนด้านความรู้และด้านคุณธรรม เป็นผู้ที่มีจริยธรรมและมีวัฒนธรรม ในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข

ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2565 ประเทศไทยได้สำรวจพบว่า มีเด็กนักเรียนที่หลุดออกนอกระบบการศึกษามากถึง 238,707 คน รัฐบาลและทุกหน่วยงานพยายามหาแนวทางช่วยกัน ที่จะสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนเหล่านี้ เพราะหลายคนหลุดออกจากระบบ ไม่ใช่เฉพาะปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด 19 แต่มีเหตุอื่นๆ เช่น ความจำเป็นของครอบครัว เพื่อน หรือสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งก็ได้บูรณาการร่วมกันหลายภาคส่วน เพื่อติดตามนักเรียนเหล่านี้กลับสู่ระบบการศึกษา ตามโครงการส่งเสริมโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา “พาน้องกลับมาเรียน” ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวก็ได้อาศัยครูออกปฏิบัติหน้าที่ออกติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวง ทำให้เห็นปัญหาต่างๆ ที่นักเรียนได้ประสบที่แตกต่างกัน สถานการณ์ของวัยรุ่นไทย (baseline) ข้อมูลจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่เพิ่มขึ้น การตั้งครรภ์ในกลุ่มวัยรุ่นยังเป็นปัญหาและ มีความรุนแรงมากขึ้น ในสังคมไทย ส่งผลให้เด็กที่เกิดมีพัฒนาการไม่สมวัยและมีโอกาสสูงที่จะกลายเป็น เด็กด้อยโอกาสหรือถูกทอดทิ้ง กลายเป็นปัญหาสังคมตามมา ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นความสำคัญด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข มีทักษะในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต, 2544) จึงได้กำหนดแนวทางในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การคัดกรองนักเรียน 3. การส่งเสริมนักเรียน 4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5. การส่งต่อ เพื่อให้โรงเรียนได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวง แต่ยังพบปัญหาด้านการดำเนินงานอยู่หลายประการที่ส่งผลกระทบต่อความประสิทธิผลสำเร็จของการดำเนินงาน

สภาพบริบทของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรูปบัวบก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ครอบคลุมพื้นที่อำเภอบ้านผือ อำเภอน้ำโสม และอำเภอนายูง รับผิดชอบโรงเรียนในสังกัดจำนวน 7 แห่ง ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 349 คน นักเรียนจำนวน 5,904 คน ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่เป็นพื้นที่เสี่ยงทั้งด้านอาชญากรรม การกระทำความผิดทางอาญา การค้ายาเสพติด การติดการพนัน และเศรษฐกิจไม่ดี จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญความปลอดภัยและมั่นคงของนักเรียนและนักศึกษา ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากภัยอันตรายจากยาเสพติด อาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาโรคซึมเศร้า หรือภัยคามคามอื่นๆ และเป็นสาเหตุสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตกต่ำ เรียนไม่จบ ออกกลางคัน ขาดเรียน หนีเรียน พฤติกรรมก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท และตั้งครุฑก่อนวัยอันควร ครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในปกครองทั้งนี้เพื่อลดปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดต่อร่างกาย จิตใจของนักเรียน ด้วยการช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่งเสริมและพัฒนา และส่งต่อครูมีหน้าที่จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเป็นการพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้นักเรียนได้เกิดทักษะการดำรงชีวิต มีภูมิคุ้มกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนในการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล มีกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นระบบ และมีแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ให้

นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

ผู้ศึกษาค้นคว้า จึงมีความต้องการศึกษาแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ประชากรและตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและตัวอย่าง

1) ประชากรหน่วยที่ศึกษา (Unit of study) ที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จำนวน 7 โรงเรียน

2) ผู้ให้ข้อมูล

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

2.1) ประชากรผู้ให้ข้อมูล (Unit of Analysis Population) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 7 คน ครูผู้สอน 332 คน

2.2) ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล (Unit of Analysis Sample) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 7 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติ ครูผู้สอนจำนวน 175 คน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาท

บัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี กำหนดตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage sampling) ขั้นตอนที่ 1 สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ขั้นตอนที่ 2 สุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ปรากฏตามตารางที่ 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เครื่องมือเป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี แบ่งเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพการดำเนินงานมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อเสนอแนวทางพัฒนาแบบปลายเปิด นำมาสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

2) ศึกษาแนวทางการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของเคอร์ธ (Likert) จากตำราเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ

3) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน จำนวน 38 ข้อ โดยได้แนวทางพัฒนาเครื่องมือมาจาก ชัชวาล จำแนกวุธ (2564) จากแบบสอบถามวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดประดู่ทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

4) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบการใช้ภาษาให้ครอบคลุมตามเนื้อหาสาระ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

5) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Consistency) ของแบบสอบถาม

6) แก้ไขปรับปรุงข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

7) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้กับครูโรงเรียนอุดรพัฒนาการ จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.92

8) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) ทำหนังสือบันทึกถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ออกหนังสือของความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยไปยังโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

3) นำแบบสอบถามแจกให้โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก โดยผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งได้รับการตอบรับแบบสอบถาม จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 85.14

4) นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านที่ได้คะแนนน้อยที่สุดมาสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านด้วยตนเอง เพื่อขอทราบแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล ดังนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 หาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2) แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยรวมและรายด้านโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผล ตามเกณฑ์ที่กำหนด

การดำเนินงานมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

การดำเนินงานมาก ให้ 4 คะแนน

249 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

การดำเนินงานปานกลาง ให้ 3 คะแนน
 การดำเนินงานน้อย ให้ 2 คะแนน
 การดำเนินงานน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

3) นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไป เทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนนเป็น รายด้าน และรายชื่อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย

ความหมาย

4.51 - 5.00	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด
3.51 - 4.50	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาก
2.51 - 3.50	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนปานกลาง
1.51 - 2.50	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย
1.00 - 1.50	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยที่สุด

4) ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) นำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ภาพรวม

ที่	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1.	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	4.46	0.67	มาก
2.	การคัดกรองนักเรียน.....	4.35	0.76	มาก
3.	การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน.....	4.38	0.72	มาก
4.	การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน.....	4.35	0.72	มาก
5.	การส่งต่อนักเรียน.....	4.22	0.78	มาก
โดยรวม		4.35	0.73	มาก

จากตาราง พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X}$ =4.35, S.D.= 0.73) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.46, S.D.= 0.67) รองลงมา คือ การส่งเสริมและ

พัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, S.D.= 0.72) รองลงมา คือ การคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.= 0.76) และการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.= 0.72) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$, S.D.= 0.78)

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้มีแนวทางที่สอดคล้องกันแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูควรมีการเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง และเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูและผู้บริหารมีข้อตกลงกันในการจัดกลุ่มนักเรียนปกติ เสี่ยง มีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อให้ง่ายต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูต้องมีโครงการหรือกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ 4) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ครูต้องเข้าใจปัญหาและแก้ไข้ปัญหานักเรียนให้ตรงจุด หากเกินกำลังความสามารถครูให้ส่งต่ออย่างเร่งด่วน 5) ด้านการส่งต่อ สถานศึกษาต้องทำข้อตกลงร่วมมือ หรือข้อตกลงร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข้ปัญหา และติดตามประเมินผล รายงานผลของการส่งต่อและเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลมาจากครูและบุคลากรโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกด้าน ซึ่งด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เห็นได้ว่าการดำเนินงานในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำไปคัดกรองนักเรียนนั้นมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ จึงทำให้ครูและบุคลากรทราบข้อมูลนักเรียนที่เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา มีจำนวนเท่าใด กลุ่มเสี่ยงควรเร่งเข้ารับการดูแลช่วยเหลือให้กลับมาเป็นปกติ กลุ่มที่มีปัญหาที่ดำเนินการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจนเป็นปกติ และกลุ่มปกติก็ทำการส่งเสริมและพัฒนา โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียน และพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ตามความถนัดของผู้เรียน จัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปี โดยยึดหลักแผนการปฏิบัติการประจำปี ในการจัดโครงการและกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย ประเมษฐ์ ศิริเวช (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี พบว่า ภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัย วุฒิพงษ์ พันทิวา (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า 1.สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย ชัชวาล จำแนกฐ (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัย จิระนันท์ นนทะบุตร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิด

ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจัดลำดับความต้องการของการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา เมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูมีการเก็บรวบรวมประวัติส่วนตัวนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และสถานศึกษามีความชัดเจนของข้อมูลในทะเบียนสะสมของนักเรียนแต่ละบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาได้ประเมินคุณภาพภายในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง สอดคล้องกับผลการวิจัย ประเมษฐ์ ศิริเวช (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี พบว่า ภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนตามการคัดกรอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษานำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาได้ติดตามผลและประเมินผลนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษามีการประชุมทำข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัย ศิวา ขุนชำนาญ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษาได้สรุปผลและประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นปัจจุบัน รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัย ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิต

จากมากไปน้อย คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา
การส่งต่อ และการคัดกรองนักเรียน

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย เมื่อ
พิจารณารายด้านพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษาให้การช่วยเหลือดูแล
นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด รองลงมา คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาปัญหา
เบื้องต้นอย่างจริงจังเพื่อใช้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และสถานศึกษาตระหนัก
และเห็นคุณค่าในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีความเข้าใจปัญหาของ
นักเรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับการวิจัย จิระนันท์ นนทะบุตร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนว
ทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับ
สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1.สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึง
ประสงค์และจัดลำดับความต้องการของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชน
แห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีความสม่ำเสมอในการติดตามผลการ
ช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษามีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียน และสถานศึกษามี
การบันทึกผลการช่วยเหลือการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และ สถานศึกษาสรุปผลการส่ง
ต่อนักเรียนไว้เป็นหลักฐานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการ
ดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัย วุฒิพงษ์ พันทิวา (2563)
ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ใน
ระดับมาก

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาท
บัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ ครูควรเก็บรวบรวมประวัติส่วนตัวนักเรียนในฐานะข้อมูล
ที่เป็นระบบ ง่ายต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของผู้เรียน ช่วยให้
สามารถช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการของนักเรียน มีการสรุปรายงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในระดับ
ห้องเรียน ชั้นเรียนและจัดทำรายงานสรุปภาพรวมของสถานศึกษาให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบ วิเคราะห์นักเรียน
ว่ามีความต้องการด้านใด และจัดทำแผนในการดำเนินงานหรือปฏิทินการดำเนินงาน มีการประเมินผู้เรียนโดยเพิ่ม
จำนวนความถี่ในแต่ละภาคเรียน ใช้แบบฟอร์มและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการตอบรับข้อมูล ครูสามารถสะท้อน
กลับผลการประเมินผู้เรียนได้ทันที สอดคล้องกับผลการวิจัย วุฒิพงษ์ พันทิวา (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพ
ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ดำเนินการโดยกำหนดนโยบาย จัดทำแผนการดำเนินงานหรือปฏิทิน จัดกิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้านนักเรียน

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ได้แก่ ครูที่ปรึกษาเป็นผู้คัดกรองข้อมูล เพื่อส่งต่อครูผู้สอน เก็บข้อมูลตามความเป็นจริง โดยมีหลักฐานอ้างอิง ติดตามนักเรียนที่คัดกรองไว้ มีเก็บข้อมูลที่ได้อย่างเป็นระบบ สถานศึกษาควรนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการคัดกรอง มีระบบคัดกรองที่รวดเร็วทั้งในระบบออนไลน์และออฟไลน์ สามารถประมวลผลได้ทันที มีระบบจัดเก็บข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ให้นักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและเป็นข้อมูลที่ดีที่สุดในการนำผลการคัดกรองมาวิเคราะห์ จัดกลุ่มนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ มีการส่งเสริมและพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ตามปัญหาและความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรมาภรณ์ สนิธิ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัย แนวทางพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัย ศิวา ขุนชำนาญ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ได้แก่ ครูค้นหาคำศัพท์ที่แท้จริงของผู้เรียนบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล สนับสนุนส่งเสริมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความถนัดของแต่ละบุคคล ครูนำผลที่ได้จากการคัดกรองมาส่งเสริมและพัฒนาให้ตรงตามปัญหาของนักเรียน ส่งเสริมนักเรียนที่เก่งเฉพาะด้าน และพัฒนานักเรียนที่ด้อยโอกาส ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครองสนับสนุนส่งเสริมในการจัดกิจกรรมที่พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข มีแผนปฏิบัติการประจำปี ในการจัดกิจกรรมนักเรียนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และปรับแผนการปฏิบัติการให้ตรงตามนโยบายของกระทรวงและสถานศึกษา มีการติดตาม ประเมินผล และสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมในแผนประจำปีอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการวิจัย สุจิตา พงษ์สวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนควรมีการพัฒนาจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อยและพัฒนาปรับปรุงตนเอง

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมมือกันระหว่างครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้ปกครองให้คำปรึกษา เอาใจใส่นักเรียนอย่างเท่าเทียม ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีการนำผลที่ได้จากการคัดกรองมาสร้างแผนป้องกัน จัดกิจกรรมแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง และติดตามดูแลนักเรียนที่มีปัญหาอย่างใกล้ชิด และสร้างกระบวนการการป้องกันและแก้ไขที่ชัดเจนต่อเนื่อง พร้อมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน จัดอบรมให้กับครูประจำชั้นในการให้คำปรึกษาหรือเทคนิคการให้คำปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น ครูที่ปรึกษามีกระบวนการให้

คำปริญญานักเรียนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการวิจัย ขวัญเนตร มุลทองจาด (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี ควรจัดอบรมครูเรื่องเทคนิคการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อสามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น สอดคล้องกับผลการวิจัย นูรมาน พัทธกษุสันต์ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า ข้อเสนอแนะ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีความเอาใจใส่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ได้แก่ สถานศึกษาควรมีระบบฐานข้อมูลในการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ มีการติดตามดูแลอย่างต่อเนื่องจนนักเรียนอยู่ในสภาวะที่ปกติ นักเรียนได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว สรุปผลการส่งต่อนักเรียนไว้เป็นหลักฐานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาควรมีความสม่ำเสมอในการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ติดตามผลการส่งต่อนักเรียนกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาต้องกำกับ ติดตามความคืบหน้ากับผู้รับผิดชอบ หรือหน่วยงานที่รับช่วงต่อในกรณีส่งต่อ ทำข้อตกลงร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัย ปรมาภรณ์ สนิธิ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการส่งต่อนักเรียน พบว่า นักเรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครู และส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุน้อยกว่า 31 ปี มากที่สุด มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด และปริญญาโท รองลงมา ตามลำดับ
2. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X}=4.35$, S.D.= 0.73) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$, S.D.= 0.67) รองลงมา คือ การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, S.D.= 0.72) รองลงมา คือ การคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.= 0.76) และการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.= 0.72) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$, S.D.= 0.78)

3. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพระพุทธรบาทบัวบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีแนวทางพัฒนา ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูผู้สอนควรออกเยี่ยมบ้าน และบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ

- 2.ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูควรคัดกรองนักเรียนและจัดกลุ่มนักเรียน เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ
- 3.ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน
- 4.ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหที่สอดคล้องกับปัญหาของนักเรียน
- 5.ด้านการส่งต่อนักเรียน สถานศึกษาส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ และได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูควรมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หรือเครื่องมือรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึก และเป็นข้อเท็จจริงของผู้เรียนตามความเป็นจริง
- 1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูควรดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง โดยมีเครื่องมือการคัดกรอง และพิจารณาจัดกลุ่มนักเรียน กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อหา กิจกรรมที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความจำเป็นต้องการของนักเรียน
- 1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกภาคเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง จัดกิจกรรมให้นักเรียนเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนได้ตรงตามความต้องการและความถนัดของผู้เรียน
- 1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูต้องมีความเอาใจใส่และให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนด้วยความเท่าเทียม และต้องคำนึงถึงพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ในกรณีนักเรียนที่มีปัญหาบางรายที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา หรือเมื่อช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่
- 2.2 ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิด วงจรเดมมิง PDCA นำไปใช้ในการดำเนินงานของสถานศึกษาแต่ละขนาดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือที่ปรึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: ยูเรนัสอิมเมจกรุ๊ป.
- ขวัญเนตร มุลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. การค้นคว้า
อิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิระนันท์ นนทะบุตร. (2564). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้
แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ชัชวาล จำแนกภูธ. (2564). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดประดู่
ทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสาย
บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น
- ปรมาภรณ์ สนธิ. (2560). แนวทางพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ประเมษฐ์ ศิริเวช. (2561). การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดอุดรธานี. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราช
ธานี วิทยาเขตอุดรธานี.
- วุฒิพงษ์ พันธิวา. (2563). สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิวา ขุนชำนาญ. (2564). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. การค้นคว้า
อิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational
and Psychological Measurement. 30(3), 607–610.